

Dk. David A. deSilva , Waebrania, Kipindi cha 1b, Utangulizi wa “Waraka kwa Waebrania”: Nani, Nini, na Kwa Nini wa Mahubiri (Sehemu ya 2)

© 2024 David deSilva na Ted Hildebrandt

Baada ya kuzingatia kile tunachoweza kujifunza kuhusu mwandishi kutoka kwa yaliyomo katika mahubiri ambayo ametuachia, inafaa pia kwamba tutumie muda fulani kupepeta kifungu hiki kwa kile kinachoweza kufichua juu ya mkutano anaohutubia. Ukosefu wa ufunguzi wa barua haujatusaidia hata kidogo katika suala hili. Ingekuwa nzuri sana kama Waebrania wangeanza na fulani na fulani kwa na mahali fulani, wakijaza mapengo hayo kwa ajili yetu.

Rejeleo pekee la kijiografia katika hati nzima linatokana na salamu mwishoni: wale kutoka Italia wanakusalimu. Na hiyo haisaidii sana katika suala la kukupata wewe ambaye kutoka Italia wanakusalimu. Dhana ya mapema sana kuhusu wasikilizaji ni kwamba iliundwa na Wakristo Wayahudi, labda hata Wakristo waliozungumza Kiebrania.

Mapokeo ya hati-mkono yana majina mengi yaliyotolewa kwa hati hii hususa na waandishi au wanakili wanaotayarisha maandishi hayo, na haya huwa yanalenga kundi fulani la Waebrania kama wasikilizaji halisi. Kwa kielelezo, twasoma katika hati fulani za Waebrania, zilizoandikwa kutoka Rumi, kwa Waebrania, zilizoandikwa kutoka Italia, kwa Waebrania, zilizoandikwa kutoka Italia kupitia Timotheo, kwa Waebrania, zilizoandikwa kutoka Roma na Paulo kwa wale walio Yerusalemu, kwa Waebrania, zilizoandikwa kwa Kiebrania kutoka Italia bila kujulikana kwa njia ya Timotheo. Kile ambacho majina haya yote ya uandishi yanafanana ni madai kwamba hati hiyo iliandikwa kwa matumizi ya Wayahudi wa Kikristo.

Utambulisho huu wa kitamaduni wa hadhira unaendelea kupokea uungwaji mkono mkubwa, lakini kwa sababu ambazo napata kwa kiasi kikubwa kuwa ni za uongo. Kwa mfano, mara nyingi hubishaniwa kwamba hamu ya kina ya mwandishi katika Agano la Kale inafaa zaidi kwa hadhira ya Kiyahudi kuliko Mmataifa, au tofauti ya hoja hii ni kwamba kiwango cha kufahamiana na Agano la Kale ambacho mwandishi anaonekana kudhani kwa upande wa wasikilizaji wake kinabishana kwa hadhira ya Kiyahudi badala ya ile ya Mataifa. Kinyume chake, Agano la Kale ni mkusanyiko wa maneno matakatifu kwa Wakristo wa Mataifa kama vile ilivyo kwa Wakristo wa Kiyahudi.

Wakristo wasio Wayahudi wangependezwa sana na ufafanuzi wa maandiko haya matakatifu kama Wakristo Wayahudi wangependezwa. Wakristo wa Mataifa pia wangefichuliwa haraka na kufahamishwa na anuwai ya yaliyomo katika Agano la Kale katika muktadha wa ibada ya Kikristo na kusikia mafundisho ya Kikristo kwa muda wa

miaka. Ikiwa tungeangalia maandiko mengine mawili ya Agano Jipya, Wagalatia na 1 Petro, tungelazimika kufikia hitimisho tofauti.

Maandiko haya mawili yameandikwa kwa uwazi kwa ajili ya Wakristo wa Mataifa. Bila shaka, Wagalatia hutafuta kuwazuia Wakristo wasijiruhusu kutahiriwa. Imeelezwa kwamba hili ni suala la watu wa mataifa mengine, si kwa Wayahudi, ambao uamuzi huo ulifanywa siku ya nane ya maisha yao.

1 Petro pia anahutubia Wakristo walioacha ibada ya sanamu, ambao majirani zao sasa wametengwa nazo kwa sababu hawaendelei kushiriki katika dini ya Kigiriki na Kirumi waliyokuwa wakiizoea. Kwa hiyo hapa tunayo maandiko mawili yaliyoandikwa kwa uwazi kwa watu wa mataifa mengine, kila moja likiwa na asilimia kubwa, mkusanyiko mkubwa wa manukuu kutoka Agano la Kale na pia marejeo na madokezo ambayo, ikiwa yatakuwa na matokeo yake kamili, yanahitaji kutambuliwa na Wakristo wa Mataifa kama dokezo na marejeo ya maneno ya Mungu. Haya yote yanaashiria kwangu kwamba Wakristo wa Mataifa katika miongo ya awali ya Kanisa walipendezwa na kujumuika kikamilifu katika yaliyomo katika Agano la Kale kama wenzao wa Kiyahudi katika kutaniko.

Hoja nyingine ambayo mara nyingi huwekwa mbele kwa ajili ya hadhira ya Kikristo ya Kiyahudi ni mtazamo wa mwandishi juu ya ibada ya dhabihu na wafanyikazi wake. Hiyo ni kusema, kupendezwa kwake na yale ambayo Walawi na makuhani wa Israeli hufanya katika hekalu au, kabla ya hapo, katika Hema. Inasemekana kwamba jambo hili ni la manufaa kwa Wayahudi na si Wamataifa.

Kinyume chake, ningesema kwamba Waebrania hushughulikia kikwazo kikuu cha Agano la Kale kama andiko takatifu kwa Wakristo wa Kiyahudi na Wamataifa, yaani, jinsi ya kushikilia maandiko haya kama ufunuo wa kimungu na kawaida ya mamlaka bila pia kutekeleza ibada ya kitamaduni ambayo wanaamuru. Hiyo ni kusema, mtu wa Mataifa anayesoma Agano la Kale kama neno la Mungu angehitaji kusikia jinsi yeye, kama Mkristo, anavyoweza kushikilia maandiko haya bila kushiriki katika ibada zozote za hekalu la Yerusalemu. Hili lingekuwa suala kuu kwa Mkristo asiye Myahudi wa karne ya kwanza kama Mkristo Myahudi wa karne ya kwanza.

Pia mara nyingi inapendekezwa kuwa mwandishi ana nia ya kuzuia kurudi kwa Uyahudi. Lakini tunachojua kweli ni kwamba mwandishi anatafuta kuzuia kutoroka, sio katika mwelekeo gani wanaohama wangekuwa wakienda. Ikiwa alikuwa akifikiria tu au hasa juu ya Wakristo Wayahudi kurudi kwenye Dini ya Kiyahudi isiyo ya Kikristo, inashangaza kwamba angezungumza juu ya hili kama kugeuka kutoka kwa Mungu aliye hai, kama katika Waebrania 3:12, badala ya kugeuka tu kutoka kwa Kristo.

Ilikuwa ni Mmataifa ambaye alihitaji kumgeukia Mungu aliye hai kutoka kwa sanamu hapo kwanza, na alikuwa Mkristo wa Mataifa ambaye angemwacha Mungu aliye hai kwa kuyarudia maisha yake ya awali. Kulinganishwa kwa jua na malaika, na Musa, na

kwa ibada ya Walawi kunakusudiwa waziwazi kukuza thamani ya kile ambacho Wakristo wanacho sasa katika uhusiano wao na jua. Haiko wazi sana kwamba ulinganisho huu unakusudiwa kudharau Uyahudi kama njia mbadala iliyo hai.

Pia kuna viashiria kadhaa chanya katika mahubiri kwamba Wakristo wa Mataifa walikuwa sehemu ya hadhira ya mwandishi pia. Kwa mfano, mada za maagizo ya msingi ya hadhira baada ya kuongoka kwao zinafaa zaidi kwa waongofu wa Mataifa kuliko waongofu wa Kiyahudi. Mwandishi aandika katika sura ya 6, mistari ya 1 hadi 2, kwamba katika mchakato wa kuunganishwa katika imani yao mpya, wasikilizaji walifunuliwa kufundisha juu ya toba kutoka kwa kazi zisizo na uhai na imani kwa Mungu, maagizo juu ya ubatizo na kuwekewa mikono, na ufufuo wa wafu na hukumu ya milele.

Sasa, Myahudi wa kawaida wa kipindi cha Hekalu la Pili, bila shaka, angekuwa tayari kuwa na imani kwa Mungu na angejua kuhusu ufufuo wa wafu na hukumu ya milele. Hizi ni nguzo za kawaida sana za ujenzi wa Kiyahudi wa ulimwengu katika anuwai ya vikundi vya Kiyahudi, na hata Wayahudi wa jadi ambao wanaweza kutolingana, tuseme, na moja ya vyama au shule maarufu ndani ya Uyahudi, kama Mafarisayo au Waesene. Ingekuwa ajabu sana kwa mwandishi kufikiria juu ya toba kutoka kwa matendo mafu na imani kwa Mungu kama ambayo inafaa kwa Wayahudi.

Badala yake, pengine ni kidokezo cha uongofu wa Mataifa kutoka kwa ibada ya sanamu. Sanamu mara nyingi huitwa kazi zilizokufa. Kwa mfano, Hekima ya Sulemani inazungumza kuhusu fundi kufanya kitu kilichokufa kwa mikono yake anapotengeneza sanamu.

Na, bila shaka, imani kwa Mungu ni njia ya kuzungumza juu ya uongofu wa Mataifa kwa Mungu wa Israeli katika kifungu kama barua ya kwanza ya Paulo kwa Wathesalonike. Asili ya misheni yenyewe ya Paulo, ambayo mwandishi na, kwa hivyo, uwezekano mkubwa wa kutaniko, pia inapendekeza kwamba Wakristo wa Mataifa wangekuwepo kati ya hadhira. Baada ya yote, Paulo alijiona kuwa mtume kwa Wasio Wayahudi, na ingawa aliwajumuisha Wayahudi katika wasikilizaji wake alipohubiri, na ingawa alikuwa amejitolea kuendeleza makutaniko ambapo Wakristo Wayahudi na Wakristo Wasio Wayahudi wangeweza kuwa na ushirika wa mezani pamoja, alibainisha kazi yake hasa katika kufikia mataifa.

Kwa hivyo, ikiwa mwandishi alikuwa wa misheni ya Paulo, inaonekana kwamba alihutubia kanisa ambalo lilitokana na utume huo, na kanisa kama hilo lingekuwa na kusanyiko la Wakristo wa Mataifa na Wayahudi. Tunapofikiria mahali ambapo kutaniko hili lililochangamana la wageuzwa-imani Wayahudi na Wasio Wayahudi liliishi, tunakosa kitu. Dokezo pekee tena la jioografia limetolewa katika 13 mstari wa 24, wale kutoka Italia wanakusalimu.

Sasa, hili limechukuliwa kumaanisha mojawapo ya mambo mawili: ama kwamba barua imeandikwa kutoka Italia au kwamba barua imeandikwa nyumbani kwa watu katika Italia kutoka kwa ndugu na dada zao nje ya nchi. Dhana zote za mapema za waandishi, hata hivyo, zinapatana na chaguo la kwanza, labda kwa kuzingatia mifano ya Petro wa kwanza na Klementi wa kwanza, barua nyingine mbili za karne ya kwanza ambazo ziliandikwa kutoka Roma kwa Wakristo mahali pengine. Usemi wa wale kutoka Italia, kwa Kigiriki, pia ni njia iliyothibitishwa vizuri ya kuzungumza juu ya asili, lakini sio njia iliyothibitishwa ya kusema juu ya kujitenga na mahali.

Kila kitu kinaelekeza, kwa hivyo, kwa Italia, labda hata Roma, kama kitovu kikuu cha Ukristo huko Italia kama mahali pa utunzi. Lakini baada ya kusema hivyo, tuna machache sana ya kusema kuhusu mahali pa mapokezi, isipokuwa kwamba yaelekea pangukuwa mahali fulani katika ukanda wa misheni ya Pauline. Wasomi wanazidi kupendezwa na uchanganuzi wa kijamii wa Ukristo wa mapema.

Wayne Meeks, kwa mfano, aliandika utafiti wa msingi katika suala hili juu ya kanisa la Korintho liitwalo Wakristo wa Kwanza wa Mjini. Waebrania haijitolei kwa uchanganuzi wa aina moja kwa takriban kiwango sawa, lakini tunaweza kusema mambo machache kuhusu kiwango cha kijamii cha wanaohutubiwa. Kwanza, mahubiri yanapendekeza hadhira inayotoka katika kila ngazi ya kijamii badala ya kutoka kwa umati wa wahanga au maskini.

Baadhi ya watu wa jumuiya hii waliwahi kuwa na mali iliyostahili kutwaliwa. Kusanyiko bado lilikuwa na washiriki wenye uwezo wa kutoa ukarimu na kufanya matendo ya hisani, hata baada ya kipindi cha mateso makali sana. Mwandishi pia aliona ni muhimu kuwaonya wasikilizaji dhidi ya tamaa kuhusiana na kurejesha milki na pengine hadhi, suala linalowezekana zaidi kwa walio nacho, au angalau walio nacho mara moja, kuliko wasio nacho.

Tunajua jambo fulani kuhusu hadithi ya hadhira kutoka sehemu tatu za historia ya jumuiya ambayo mhubiri anakumbuka. Anakumbuka vipindi hivi kimkakati. Kila mmoja hutumikia kusudi katika mahubiri yake: kuwaweka wasikilizaji nafasi ya kujibu changamoto zao za sasa kwa njia ambayo angepata.

Walakini, pia hutumikia kufungua madirisha matatu katika maisha ya jamii hii kwa wakati. Haya yanahusiana na asili ya jumuiya, ujamaa ambao walipokea kama waongofu wapya, na athari mbaya za majirani zao wakati fulani mapema katika historia yao. Kipindi cha kwanza anachokumbuka kinahusiana na asili ya jumuiya.

Katika sura ya pili, aya ya kwanza hadi ya nne, tunasoma kwa namna ya swali: je, tutaukimbiaje kwa kusahau wokovu mkuu namna hii ulionenwa kwanza na Bwana na kuthibitishwa kwetu na wale waliosikia, Mungu akiwashuhudia pamoja nao kwa ishara na maajabu na kazi mbalimbali za nguvu na malipo ya Roho Mtakatifu sawasawa na mapenzi yake. Katika uzoefu huu wa uongofu, wa kusikia neno,

wasikilizaji pia walipata uwepo wa kiungu na nguvu. Huu ulikuwa ni uzoefu wa kukutana na Mungu ambao ulithibitisha kwao ukweli wa ujumbe wa injili.

Huu ni muundo wa kawaida kati ya makanisa ya Paulo. Ikiwa mtu angelinganisha mistari ya mwanzo ya 1 Wakorintho sura ya pili au ya Wagalatia sura ya tatu na maelezo haya katika Waebrania sura ya pili, mtu angepata mambo mengi yanayofanana, hasa katika kumtegemea Mungu kujitokeza ili kuleta usadikisho kwa wasikilizaji. Kundi, mikusanyiko yake, na mtazamo wake wa kimsingi wa ulimwengu na hadithi viliwekezwa kutoka kwa uhalalishaji wa karismatiki uliokuja kutoka kwa watu kuunganishwa na Mungu, na wa mwisho, kwa nguvu ya kupokea na kuamini ujumbe huu.

Uzoefu huo ulitosha kuwatia moyo hadhira kufanya mapumziko madhubuti kutoka kwa ufahamu wao wa awali wa jinsi Mungu alivyofanya kazi na kufikiwa. Hii ni kweli iwe hapo awali walikuwa Wayahudi wasio Wakristo au wapagani wasio Wakristo. Vyovyote vile, kukutana kwao na ujumbe na Mungu kupitia ujumbe huo uliwashawishi kuachana na njia zilizoheshimiwa wakati za kuingiliana na uungu na, kwa hiyo, pia kuachana na mitandao ya kijamii ambayo ilidumishwa na ambayo ilidumisha mifumo hiyo ya kuingiliana na uungu, iwe katika sinagogi mbali na kanisa au katika mahekalu na maeneo ya kiraia katika miji yote ya Kigiriki na Kirumi ya wilaya ya Paulo.

Kipindi cha pili katika historia ya jumuiya, ambacho mwandishi anatupa kuangalia kwa karibu zaidi, ni ujamaa wao katika njia hii mpya ya maisha, katika njia hii mpya ya kutazama ulimwengu ambao ulikuwa injili. Walikuwa wamezama katika maneno ya Mungu, hasa bila shaka katika usomaji unaozingatia Kristo katika maandiko ya Agano la Kale, na walizama katika mafundisho ya kimsingi kuhusu Kristo, kama mwandishi anavyoiweka kwenye 6:1. Hiki kilikuwa kisa cha msingi cha uingiliaji kati wa Mungu ambapo vuguvugu la Kikristo liliundwa, uingiliaji kati wa Mungu katika mwanadamu Yesu Kristo. Mwandishi pia anazungumzia vipengele sita vya katekisimu yao ya msingi, kana kwamba, katika imani hii mpya na njia mpya ya maisha.

Mambo hayo yalitia ndani kutubu kazi zilizokufa na imani katika Mungu, mafundisho kuhusu ubatizo na kuwekewa mikono, ufufuo wa wafu, na hukumu ya milele. Imani kwa Mungu, bila shaka, ni jambo la msingi kwa Wamataifa kubadilika kuwa Ukristo. Paulo anakumbuka jinsi waongofu wa Thesalonike, kwa mfano, walivyomgeukia Mungu kutoka kwa sanamu ili kumtumikia Mungu aliye hai na wa kweli katika 1 Wathesalonike 1:9. Wazo la kutubu kutokana na matendo mafu, kwa mara nyingine tena, linakumbuka lugha ya kukataa ibada ya sanamu, ambayo kwa kawaida inahusishwa na kuja kwa imani kwa Mungu.

Hekima ya Sulemani 15 mstari wa 17 inazungumza juu ya fundi mpagani kufanya kitu kilichokufa kwa mikono yake isiyo na sheria, na mwandishi huyo mara nyingi huita sanamu kuwa vitu vilivyokufa, nekra . Kwa hivyo, inawezekana kabisa kwamba

mwandishi wa Waebrania ana hapa akilini fundisho la Kikristo la mapema kuhusu kwa nini ibada ya sanamu sio njia ya kuingiliana na nguvu za kimungu. Inawezekana pia kwamba kutubu kutoka kwa matendo mafu kunaweza kumaanisha toba kutoka kwa zile kazi zinazoongoza kwenye kifo, kinyume na kazi zinazoongoza kwenye uzima.

Hii ingekuwa tafsiri ya kirai hiki kipatano na asili ya Kiyahudi vilevile, kama tunavyokutana nacho katika Kumbukumbu la Torati 30 , mstari wa 15 hadi 20. Hapo Musa anawaagiza wasikilizaji wake kuchagua uzima badala ya kifo kwa kutii sheria ya Mungu badala ya kutenda matendo ambayo ni kinyume cha sheria ya Mungu. Wazo moja juu ya kazi zilizokufa ambazo nadhani zinapaswa kutupiliwa mbali ni kwamba kufanya sheria ya Agano la Kale au mazoezi ya ibada ya Agano la Kale kungekuwa kazi zilizokufa ambazo harakati ya Wakristo wa mapema ilihubiri dhidi yake.

Sasa, hizo zingeweza kuwa kazi zisizofaa kwa kadiri mhubiri wa Waebrania alivyohusika, lakini kwa hakika si kazi mfu au zile zinazoleta kifo. Hiyo ingewakilisha upotoshaji wa mtazamo wa mwandishi huyu wa sheria ya Agano la Kale na hata ibada ya Agano la Kale. Mwandishi pia yuko hapa akiweka kimkakati maisha ya kabla ya Ukristo.

Anatofautisha kazi zilizokufa za maisha yao mbali na Kristo na kazi za utukufu ambazo waongofu sasa wanaweza kufanya kuhusiana na Kristo katika mambo mengine mawili katika barua yake, Waebrania 10:24 na Waebrania 13:21 . Aina hii ya upakaji rangi ya kimkakati huwasaidia Wakristo kutaka kushikilia utambulisho wao wa sasa badala ya kurudi kwenye utambulisho wa hali ya juu na usio na matunda. Ubatizo, bila shaka, ni haki ya msingi na ya haki kwa wote ya kuingia katika harakati za Kikristo.

Ni muhimu kama utaratibu unaosaidia watu kufanya mabadiliko kutoka kwa utambulisho mmoja na kikundi kimoja cha msingi cha kijamii hadi kingine. Kama Paulo, kwa mfano, angesema katika Warumi, ubatizo ni juu ya kufa kwa maisha ya kale na kuwa hai kwa maisha mapya. Kuna kipengele cha kukataa katika ibada, pamoja na kushikamana na maisha mapya na jumuiya mpya.

Kinachoshangaza juu ya kifungu cha Waebrania ni kwamba anarejelea mafundisho juu ya ubatizo katika wingi, na bila shaka bado haijahakikishwa kama mwandishi alikuwa anarejelea mafundisho mengine ya awali ambayo yalitofautisha ubatizo na ibada za kipagani au za Kiyahudi za kutakasa au yaliyoongeza ubatizo kwa desturi nyingine tofauti ya utakaso ambayo haijulikani katika kanisa la kwanza. Au labda mwandishi alikuwa anazungumza kwa njia tofauti hapa juu ya utakaso maradufu ambao anazungumzia kikamili zaidi baadaye kwenye sura ya 10, mstari wa 22, ambapo mwili huoshwa kwa maji safi, ubatizo wa kimwili, lakini dhamiri au moyo huoshwa kutoka katika dhamiri mbaya kwa kifo cha Yesu, matokeo ya kiroho ya ubatizo. Uwezekano mwingine, ikizingatiwa kwamba mwandishi anazungumza juu ya

kupokea sehemu katika Roho Mtakatifu mara tu baada ya kifungu hiki katika 6-4, ni kwamba mwandishi alikuwa anafikiria ubatizo wa maji kama njia ya kuingia katika jumuiya na pia ubatizo wa Roho Mtakatifu.

Kuwekea mikono ni jambo la kawaida sana katika Matendo, ambayo pia ni maandishi ambayo yanaunganishwa na misheni ya Paulo. Inaonekana kuhusiana na kuwezesha upokeaji wa mwongofu wa Roho Mtakatifu, kutiwa nguvu kimungu kwa ajili ya safari ya kutoka kwa wongofu hadi ukamilisho. Vipengele viwili vya mwisho vya ujamaa wao vilihusiana na ufufuo wa wafu na hukumu ya milele, ambazo ni sehemu kuu za mtazamo wa ulimwengu wa Kiyahudi na mtazamo wa ulimwengu wa Kikristo.

Mwandishi anasisitiza hili kwa sababu linabaki kuwa muhimu kama msingi wa kupima faida na hasara za kozi za vitendo katika maisha haya. Inaangazia matokeo haya ya kidunia na kuongeza matokeo ya baada ya kifo. Hivyo, inatia moyo kutaniko letu la Kikristo kulipa gharama zozote za muda mfupi zinazohitajika ili kuepuka gharama za uchunguzi wa kifo, kana kwamba zitadumu kwa muda mrefu zaidi na kuwa kubwa zaidi.

Haya yote, yakichukuliwa pamoja, yanaakisi mchakato wenye nguvu wa kufanya ujamaa tena, kuchanganya mafundisho na matambiko katika uundaji wa utambulisho mpya na hisia mpya ya kuwa wa Wakristo hawa wa mapema. Katika Waebrania sura ya 10, mistari 32-34, mhubiri anawarudisha wale wanaohutubiwa kwenye kipindi, labda kwa hakika kipindi kirefu, cha mvutano mkubwa na uadui kuhusiana na uhusiano wao na jirani zao. Sasa kumbukeni siku zile za kwanza, mlipokwisha kutiwa nuru, mlistahimili mashindano makubwa ya mateso; kwa sehemu mkishutumiwa na majaribu;

Kwa maana mliwaonea huruma wale waliokuwa wamefungwa, na mkakubali kunyakuliwa kwa mali zenu kwa furaha, mkijua wenyewe kuwa mna mali bora zaidi na ya kudumu. Hatujui siku hizi za zamani zilikuwa za muda gani wakati mahubiri haya yalitolewa. Hata hivyo, tunapata taswira ya wazi na ya kuhuzunisha ambapo heshima ya kundi la Kikristo ilikuwa hatarini kutokana na kujitambulisha kwao na Yesu huyu na harakati zilizokuwa zikienea katika miji ya Mediterania kwa jina lake.

Katika siku hizi za zamani, majirani wao waliwajibu kwa shutuma na unyanyasaji fulani ambao ungeweza kuitwa jaribu la aina fulani. Na mwandishi anaangazia uzoefu wao wa aibu kwa kuita hii kufanywa tamasha kwa sababu ya lawama na unyanyasaji ambao jamii ilipitia. Lakini pia aonyesha jinsi walivyojitokeza kwa hiari kwa ujasiri kuelekea wale dada na ndugu ambao walikuwa wakilengwa zaidi na majirani wao wasio Wakristo, wakionyesha huruma kwa wale ambao hata walikuwa wametupwa gerezani kwa sababu ya mwelekeo wao mpya wa tabia na utii wao mpya.

Kwa kufanya hivyo, walikubali hatari kubwa kwenda kwa hiari na kujionyesha hadharani kuwa mshirika wa watu hawa ambao walikuwa wameaibishwa sana na

wangekaribisha aibu kama hiyo, unyanyasaji, na hata hatua za kisheria dhidi yao wenyewe. Mwandishi pia anazungumzia unyakuzi wa mali, na haijulikani ikiwa hiki kilikuwa kitendo rasmi cha kunyang'anywa, kwa mfano, kuwatoza faini waumini kwa shtaka fulani linalohusiana au uporaji wa mali kama ilivyotokea mara kwa mara katika ulimwengu wa zamani ikiwa kikundi kilikuwa kisichopendelea. Ikiwa kikundi hakikuwa na njia ya kulindwa na walinzi wenye nguvu au mfumo wa kisheria, walikuwa kama mchezo wa haki kwa wizi.

Maana ya mfano wa mwandishi ni kwamba zamani, jamii iliweza kustahimili mambo hayo yote kwa ujasiri na hata kwa furaha, ikijua kwamba uwekezaji wao sasa ulikuwa wa maana sana machoni pa Mungu. Sasa, heshima ilikuwa thamani kuu ya kijamii katika ulimwengu wa Wagiriki na Warumi. Seneca, yule seneta Mroma wa karne ya kwanza na mwanafalsafa, aliona kwamba kile kinachoheshimika kinathaminiwa kwa sababu si nyingine isipokuwa kwa sababu ni yenye kuheshimika.

Kwa hivyo, kuheshimu au kuaibisha ni njia kuu za kuimarisha maadili ya kikundi. Huu ndio mhimili mkuu wa maadili au mhimili wa maadili ambapo mambo mengine ya kuzingatia yanaweza kujengwa. Majirani wa Wakristo walijaribu kuwafanya Wakristo wajihisi kuwa wameshushwa hadhi, wameaibishwa, na wasio na thamani kwa sababu ya kuacha njia yao ya zamani ya maisha na kuingia katika utii huo mpya na wenye kutiliwa shaka.

Msukumo wa majirani hawa kufanya hivyo ulikuwa ni kurekebisha kile walichokiona kuwa ni tabia potovu. Walitaka kuwarudisha majirani zao ambao walikuwa wameasi ibada hii ya ajabu ya mashariki na kuwarudisha. Au kama walikuwa Wayahudi, shinikizo kutoka kwa sinagogi lingelenga kuwarudisha kwenye ushikaji wa karibu zaidi wa sheria ya Musa, Torati, ambayo inaweza kujumuisha kutoshirikiana kwa ukaribu sana na watu wa Mataifa kama vile Paulo na utume wake walivyofanya Wakristo Wayahudi.

Ilikuwa pia njia ambayo majirani wa Wakristo wangeweza kukatisha tamaa ya kuongoka zaidi ikiwa wangeonyesha kwamba ikiwa wangejiunga na kundi hili, hivi ndivyo vingetokea kwao. Huenda kukawa na baadhi ya kipengele ambacho majibu ya majirani hao yalikuwa ni jaribio la kuthibitisha kujitolea kwao wenyewe kwa mtazamo wao wa kidunia na maadili, ambayo wangepata kuwa yanatishiwa huku majirani zao wakiasi kwenye ibada hii ya ajabu. Kuna sababu kadhaa kwa nini mtu asiye Mkristo angezingatia kujiunga na kikundi cha Kikristo kuwa ni kitendo cha kupinga kijamii na kinachoweza kuleta mapinduzi, chaguo linalostahili kusahihishwa.

Wasio Wayahudi walipotazama baadhi ya wao wenyewe wakijiunga na kundi la Kikristo, kile ambacho wangeona kingekuwa ni kuelekea kwenye uovu, hata kutokana Mungu. Kile ambacho Paulo angesherehekea katika 1 Wathesalonike kama kugeuka kutoka kwa sanamu na kumtumikia Mungu aliye hai, watu wengi wa Mataifa wangeona kuwa ni kudharau miungu mingi kwa ajili ya kuambatana na Mungu

mmoja anayekubalika wa kabila la watu wa Israeli. Watu wa mataifa mengine pengine pia wangechukulia kujiunga na vuguvugu la Kikristo kama uwezekano wa kuleta mapinduzi au uasi.

Baada ya yote, kama watu wa mataifa mengine wangejua lolote kuhusu kundi hili, walijua kwamba kiongozi wao alikuwa ameuawa ipasavyo na gavana wa Kirumi kwa ajili ya uchochezi kwa sababu ya kusulubiwa. Wayahudi, kwa upande mwingine, wangechukulia vuguvugu hili la Kikristo lililokuwa likikua kama vuguvugu lililotishia kumomonyoa mipaka ya watu watakatifu wa Mungu kwani liliwaongoza Wayahudi waliokuwa wakidumisha mpaka wazuri kula pamoja na watu wa mataifa mengine, kushirikiana nao, kuingia katika nyumba zao labda kama mahali pa ibada ya Kikristo, na kwa njia nyingi kutishia mipaka ambayo Mungu alikuwa ameiweka karibu na sheria ya Mungu ya Musa yenyewe. Pia wangewachukulia waongofu wa Kiyahudi kama wafuasi wa mtu ambaye ni mdanganyifu wa kimasiya, mbaya zaidi ni mtukanaji, na mchawi katika ushirika na Shetani.

Jibu la walengwa, mwikio wa Wakristo kwa kipindi hiki cha awali cha kuonea aibu na mikazo ya kuwarekebisha majirani zao, ni muhimu hasa. Walikubali kukataliwa. Walikubali majaribio ya kuhusisha aibu juu yao na walipuuza hilo, badala yake wakang'ang'ania ushirika wao kwa wao na kuendelea kuwa waaminifu kwa Kristo huyu waliyemgundua na Mungu aliyewaweka chini ya mrengo wake kuwa wa thamani zaidi kuliko kukubalika kwa jirani zao.

Hii, kwa upande wake, itakuwa ni kwa nini mwandishi anashikilia kipindi hiki kilichopita mbele yao ili kuwahimiza wasiache ujasiri wao wa zamani. Labda muhimu zaidi kuliko habari kuhusu mwandishi wa maandishi ya zamani au hadhira ya maandishi hayo ya zamani ni habari kuhusu hali ya wasikilizaji hao wakati wa kupokea maandishi hayo. Mojawapo ya maswali muhimu sana ambayo tunapaswa kuuliza kuhusu Waebrania ni, ni changamoto gani mwandishi wake anazungumzia? Hakuna ushahidi wa upinzani mpya au uliokithiri kwa vuguvugu la Kikristo unaoakisiwa katika kifungu hiki.

Hakika, hakuna ushahidi kwamba majirani zao hata wanaendeleza juhudi zao za kuaibisha. Kupuuza kwa upole kwa upande wao kunaweza kuchukua mahali pa vitendo vikali vya udhalilishaji na unyanyasaji kutoka wakati huo wa mapema. Hii ingeweka Waebrania kando na 1 Petro, kwa mfano, ambapo mwandishi anazungumzia shinikizo la sasa na linaloendelea kutoka kwa watu wa nje.

Pia hakuna ushahidi wa kupotoka kwa mafundisho kama sababu kubwa ya mwandishi kutunga na kutuma mahubiri haya. Waebrania sura ya 1, mistari ya 5 hadi 14, mara kwa mara, imechukuliwa kuwa ishara kwamba wale wanaohutubiwa wanaanza kuabudu malaika au kuwafikiria sana malaika. Kwa hakika sivyo ilivyo, bali ni mfano mbaya wa kusoma maandishi kwa kioo zaidi.

Iwapo mwandishi alikuwa anahusika na wale waliohutubiwa kuanza kuabudu malaika au kitu kama hicho, kama vile tunao ushahidi wake katika Wakolosai, himizo lililofuata 1:5 hadi 14 lingeakisi jambo hili badala ya kujali ambalo linaakisi.

Waebrania inaonekana kuwa ilisababishwa kwa kiasi kikubwa na kushindwa tu kwa kujitolea. Majaribio ya awali ya kuwaaibisha Wakristo waliopotoka yanaweza kuwa yameshindwa kwa muda mfupi, lakini wanaanza kupata msukumo kwa muda mrefu zaidi.

Ushahidi mmoja thabiti tulio nao kuhusu hali ya wasikilizaji ni kwamba baadhi ya washiriki wao, si lazima wawe wengi, bali wengine, wameanza kujiondoa wenyewe kutoka katika kukutana pamoja na kundi kubwa la Kikristo. Katika Waebrania 10:25, mwandishi anasema, msiache kukusanyika pamoja, kama ilivyo desturi ya wengine. Sasa, kifungu hicho cha maneno cha mwisho kinatuonyesha kwamba mwandishi amepokea habari waziwazi kwamba baadhi ya waongofu wameanza kufikiri kwamba kujitokeza kwenye mikutano ya Kikristo hakufai bei ambayo imesababisha.

Waumini hawa wameanza njia hatari ya kujistahi kwa mara nyingine tena kulingana na matazamio ya majirani zao wasio Wakristo, wakitafuta kuwa nyumbani kwa mara nyingine tena katika jiji lao la asili, wakichoka kutamani kuonekana kwa jiji hili la mbinguni ambalo waliahidiwa. Tunaposoma kupitia Waebrania tangu mwanzo hadi mwisho, inaonekana kwamba hatari ya mara moja inayowakabili wasikilizaji ni kushindwa kujitolea na matokeo yake, yaani, kuacha kundi la Kikristo na kuacha mtazamo wao juu ya tuzo ambayo ujumbe wa Kikristo unashikilia mbele yao. Hivyo, twasoma juu ya hatari ya kupeperushwa mbali na ujumbe waliosikia wakati wa kugeuzwa imani katika 2 1, au hatari ya kupuuza ujumbe wa ukombozi ulionenwa na Yesu na kuthibitishwa si tu na mashahidi wa Yesu bali pia na Mungu mwenyewe katika sura ya 2, 3 hadi 4. kuingia katika mahali palipoahidiwa pa pumziko katika sura ya 4, mstari wa 1 au kupungukiwa kwa njia sawa na vile kizazi cha jangwani kilipungukiwa kwenye kizingiti cha kuingia katika nchi yao ya ahadi kwa sababu ya kushindwa kwa uaminifu katika 4 12.

Au tunasoma kuhusu hatari za kuchoka na kukata tamaa katika sura ya 12, mstari wa 3, au tena kushindwa kufikia karama za Mungu katika sura ya 12, mstari wa 15. Tunapata mkazo unaorudiwa katika mahubiri yote juu ya hatari hii ya msingi na, kwa hiyo, changamoto ileile ya msingi. Katika jamii, wapo baadhi ya wanachama ambao huzembea katika dhamira zao na kuzembea kwa uhakika kwamba neno walilopokea ni la kutegemewa.

Katika kusadikika kwao kwamba kwa hakika wamekutana na kimungu kutokana na kujiunga na kundi hili na katika yakini yao kwamba thawabu walizoahidiwa ni za kweli na zenye thamani ya bei waliyolipa ili kuendelea kuhusishwa na kundi ambalo thawabu hizo ziliahidiwa. Waumini wameishi muda mrefu bila heshima duniani na bila kupata utukufu ule ulioahidiwa kwa wana na binti za Mungu. Wamepita muda mrefu sana bila kuiona siku ya Bwana, inakaribia lakini haijapambazuka.

Wamekabiliwa na ugumu wa kuishi katika nafasi katikati. Wameacha nafasi na hadhi yao katika mji wao wa kidunia, lakini bado hawajaingia katika heshima na hadhi yao katika mji wa kudumu na wa kudumu wa msingi wa Mungu. Kwa hiyo, baadhi ya washiriki wa mkutano huu wameanza kuona kujitenga na kundi kama njia ya kupata nafuu, kama njia ya kurudi kwenye kurejesha yale yaliyobakia ya maisha haya katika vifua vya majirani zao ambao bila shaka wangewakaribisha waliotubu na wale waliorekebisha.

Iwapo mwandishi anataka kutimiza jambo moja katika kifungu hiki, ni kuwatia moyo wasikilizaji wasikubali kushindwa na hali hii ya kuyumba katika kujitolea bali waendele kuelekea katika mwelekeo ule ule ambao walianza kuelekea walipojiunga kwa mara ya kwanza na harakati ya Kikristo na kufanya hivyo kwa ujasiri uleule wa kujiamini ambao walionyesha hapo awali. Anaandika katika sura ya 3 , mstari wa 6 , kwamba sisi ni nyumba ya Kristo ikiwa tunashikilia ujasiri wetu na majivuno yanayotokana na tumaini. Au tena, katika 3:14, sisi ni washirika wa Kristo ikiwa tutashikilia ahadi yetu ya asili hadi mwisho.

Anatafuta kuwahimiza wasikilizaji wake katika sura ya 4, mstari wa 11 , na tuharakishe kuingia katika pumziko hilo ili mtu yeyote asiye akaanguka kwa kielelezo cha kutotii ambacho kizazi cha jangwani kilikuwa kimeonyesha. Anawahimiza katika mistari 4 ya 14 hadi 16, tushike tunachokiri. Tuendele kukikaribia kiti cha neema kwa ujasiri.

Anaonyesha tamaa yake katika sura ya 6, mstari wa 11 , kwamba kila mmoja wenu aonyeshe mpaka mwisho hamu ileile ya uhakikisho kamili wa tumaini. Naye anawahimiza katika sura ya 10, mistari ya 23 hadi 25: na tuendele kukaribia ili kushika bila kuyumbishwa na ungamo la tumaini. Na zaidi, katika 10:35, usitupe ujasiri wako, ambao una thawabu kubwa.

Kwa maana mnahitaji saburi, ili mkiisha kuyafanya mapenzi ya Mungu mpate kile kilichoahidiwa. Hata mifano zaidi ya hii inaweza kutajwa. Kwa hivyo, katika mawaidha baada ya mawaidha katika mahubiri haya, mwandishi anaonyesha hamu yake ya kimsingi ya kuwaweka wasikilizaji nia ya kudumisha utambulisho, mazoea, na mipaka ambayo ilisababisha uzoefu wao wa mvutano na jamii hapo kwanza.

Kila kitu katika mahubiri yake, kuanzia mwanzo hadi mwisho, kinaweza kueleweka kuwa kichocheo cha balagha au kikwazo cha balagha kinacholenga kufikia lengo hili la kuwatia moyo wasikilizaji uvumilivu, uaminifu, na shukrani kwa Mungu na mwana wa Mungu. Je, ni mikakati gani muhimu ya kufikia malengo yake kwa hadhira yake? Tunapofanya kazi katika maandishi kamili ya Waebrania, tutaona kwamba mwandishi anazingatia mbinu tatu kuu za kuhamasisha uvumilivu, akiwahimiza wasikilizaji kupitisha majibu matatu kwa hali yao. Kwanza ni kudharau aibu.

Ya pili ni kuonyesha shukrani kwa Mungu kwa yote waliyopokea. La tatu ni kutiana moyo na kusaidiana wanapoendelea kusonga mbele licha ya magumu na magumu ambayo majirani zao wametupilia mbali. Mkakati huu wa kwanza wa kutaka kuwatia moyo wasikilizaji kudharau aibu hushughulikia ana kwa ana tatizo la mwitikio hasi wa jirani Mkristo kwa uongofu wao na uaminifu wao mpya na mazoea mapya.

Majirani hawa wamekuwa wakijaribu kuwaaibisha waongofu kurudi katika shughuli zao za awali, shughuli hizo ambazo wangeweza kuthibitisha. Kwa mfano, kwa upande wa majirani wasio Wayahudi, kushiriki katika ibada ya miungu ya kimapokeo kulizua na kuhifadhi maisha ya kila siku kama walivyojua. Au, kwa habari ya majirani Wayahudi wasio Wakristo, zingatia mipaka iliyowahifadhi watu watakatifu wa Mungu na kuwatenga na mataifa kwa kutii utume wa Mungu kwao.

Mwandishi anawahimiza wasikilizaji kudharau aibu ili wasihisi shinikizo hilo la kijamii ili wajiepushe na majaribio ya jirani yao ya kudhibiti kijamii. Sehemu muhimu sana ya mkakati huu itapatikana katika Waebrania 11 kama mwandishi anatoa mifano ya kusifiwa ya watu ambao wao wenyewe walipaswa kudharau aibu ili kupata heshima kubwa zaidi mbele za Mungu na mbele ya watu wa Mungu. Hivyo, hasa vielelezo vya Ibrahimu, Musa, wafia-imani, na kielelezo chenye kutawazwa cha Yesu mwenyewe vyote ni vielelezo vya wale ambao, kwa imani, walipaswa kuweka kando maoni ya watu wenye mawazo ya kilimwengu ili wawe huru kufuatia heshima ambayo Mungu alikuwa ameweka mbele yao.

Na ukumbusho wa mwandishi wa mfano wa zamani wa jumuiya pia unaangukia kwenye treni hii. Pia tutampata mwandishi akitafsiri upya matukio ya kuaibishwa au kutengwa kama uzoefu wa kuleta heshima mbele za Mungu. Hili, kwa mfano, linatokana na yeye kutoa hali ya msikilizaji kama shindano tukufu ambalo wanaitwa kushindana na uwezekano wa kushinda, haswa kwa kupanda juu ya shinikizo la kijamii la majirani zao.

Pia ni nyuma ya sitiari yake ya payeia ya kimungu, nidhamu ya malezi ambayo Mungu ameweka kuwazunguka ili kuwafanya raia wenye kuheshimika na waadilifu wa nchi yao ambayo wanakaribia kupokea. Sehemu nyingine kuu ya mkakati wa mwandishi ni kuweka macho ya msikilizaji katika kuonyesha shukrani kwa Mungu kwa manufaa yote ambayo wamepokea na kutumaini kupokea. Hiki ndicho kiini cha mkakati wa kimaadili wa mwandishi wa kuwaweka wahutubiao wazingatie karama zisizo na kifani ambazo zimekuja kwao, na ambazo bado zitawajia kupitia upatanishi wa Yesu wa upendeleo wa Mungu.

Kwa njia hii, mwandishi pia anatumaini kuweka thamani ya kubaki kushikamana na Yesu kama mpatanishi wao katika neema ya Mungu imara katika mioyo yao.

Mwandishi anawakumbusha kwa bidii watu ambao wanaweza kuwa wanaanza kufikiria kwamba wamepoteza sana kwa kushikamana na kundi la Kikristo ni kiasi gani wamepata na wamesimama kupata kwa sababu ya uhusiano huu. Anaelekeza

mwelekeo wao mbali na kile ambacho wameacha na kuelekea kile ambacho wamepokea, na vile vile kuelekea deni lao la shukrani na mfadhili wao wa kiungu.

Kwa njia hii, mwandishi anainua umuhimu mkuu wa kutenda kwa njia ambayo inaheshimu na kuhifadhi uhusiano huu wa mfadhili-mnufaika na Mungu wa ulimwengu juu ya kila motisha au lengo lingine. Ufadhili na usawa vilikuwa msingi wa ulimwengu wa kijamii na kitamaduni ambamo mwandishi na hadhira yake walihamia. Upatikanaji wa kile mtu alichohitaji ilikuwa lazima kupatikana katika mikono ya mtu mwingine katika jamii.

Kwa hiyo, mtu anaweza kupata kile anachoweza kuhitaji, kwa mfano, mbegu ya kupanda mazao mapya baada ya mavuno au kupata fursa fulani katika maeneo machache ambapo uhamaji wa juu uliwezekana katika ulimwengu huu. Ili hilo litendeke, mtu mwingine alipaswa kuwa tayari kuonyesha upendeleo, kuonyesha neema. Na zawadi kama hiyo, onyesho kama hilo la neema, kwa hakika ilianzisha uhusiano zaidi kati ya mpokeaji na mtoaji.

Hapa sizungumzii kufadhili umma kama wakati ambapo raia tajiri anaweza kufanya karamu au kutoa pesa za michezo kwa jiji zima, lakini katika mwingiliano wa kibinafsi wa kila siku kati ya watu binafsi. Ufadhili na usawa uliunda vifungo vya kijamii vya muda mrefu. Tunapata maadili ya uhusiano huu yamejumuishwa katika maana za neno charis, ambalo mara nyingi hutafsiriwa kama neema.

Lakini neno hili la Kigiriki charis kwa kweli lina maana tatu tofauti lakini zinazohusiana. Upendeleo, tabia ya kutoa, kwa hivyo neema ya tafsiri. Zawadi yenyewe, na shukrani ambayo inarudishwa kwa mtoaji.

Neno moja hili charis hushikilia pamoja maana tatu ambazo kwa pamoja huunda mtandao wa usawa unaoweka kitambaa hiki cha kijamii kuunganishwa pamoja. Picha ya kitamaduni ambayo huonekana mara kwa mara kwenye picha za fresco, picha za bas-relief na sanamu ni picha ya wanawake watatu wakicheza kwenye duara pamoja, mara nyingi wakiwa wameshikana mikono au wakiwa wameshika mkono mmoja kwenye bega la mwingine. Picha hii inatoa neema tatu.

Seneca, akizungumza juu ya picha hii, anazungumza juu ya wanawake, neema hizi tatu au miungu ya kike, kwa suala la pande tatu za usawa. Kuna neema moja ya kutoa vizuri, neema ya pili ya kupokea vizuri, na neema ya tatu inawakilisha kurudi vizuri. Hiyo ni kusema, kutoa jibu la shukrani kama njia ya kuongeza heshima ya mtoaji, kuonyesha uaminifu-mshikamanifu kwa mtoaji hata ikiwa ni gharama kubwa, na kutafuta fursa za kurudisha zawadi au huduma fulani wakati ufao.

Hii ndiyo mantiki ya kijamii na kitamaduni ambayo mwandishi na hadhira yake huleta kwenye utunzi na kusikilizwa kwa Waebrania. Kwa hiyo, mwandishi anapokazia juu ya faida ambazo walengwa wamepokea kwa sababu ya upendeleo wa Mungu kwao

katika Kristo, yeye pia anaweka msingi wa kuhimiza mwikio ufaao kwa Mungu na kwa Kristo, akifungamanisha uaminifu-mshikamanifu kwa Kristo na kwa nyumba ya Mungu, kanisa, kwa itikio la shukrani ambalo wanaonekana kufanya. Uhusiano wao unaoendelea na Yesu huyu, zaidi ya hayo, unawahakikishia kuendelea kufurahia kumfikia Mungu na kupata rasilimali zote wanazohitaji ili kudumu katika njia ya kufurahia utimilifu, fadhili za mwisho ambazo Mungu amewaahidi katika ulimwengu wa milele.

Pia ni kuhusiana na mkakati huu kwamba tunapaswa kusikia vifungu vya onyo vya Waebrania, ambavyo vingine vina nguvu ya kushangaza. Lakini mwandishi anaonya tu wasikilizaji wake dhidi ya kumkasirisha mfidhili mkarimu na mwenye nguvu sana kwa kumvunja heshima yeye na vipawa vyake hadharani kwa kuasi, kwa kutoa ushuhuda kwa majirani zao kwamba upendeleo wa wanadamu wengine una thamani zaidi kuliko upendeleo wa Mungu ambao walipatikana kwa ajili yao kwa gharama hiyo ya kibinafsi kwa mwana wa Mungu mwenyewe. Sehemu kuu ya tatu ya mkakati wa mwandishi ambayo inaenea katika muundo wote wa Waebrania ni kuwahamasisha wasikilizaji kutiana moyo na kutoa msaada wa kijamii ambao kila mtu anahitaji kwa uvumilivu, haswa katika jamii isiyo na msaada.

Mwandishi anatambua umuhimu wa Wakristo wenzake kwa Mkristo yeyote katika kudumu katika imani. Kwa hiyo, anawasihi waamini kuanzia mwanzo hadi mwisho kutia nguvu mwingiliano wao kwa wao kwa njia chanya, zenye kukuza uvumilivu. Hii inaweza kutoa fidia muhimu na usawa kwa athari za mmomonyoko wa majibu ambayo wamekuwa wakivumilia kutoka kwa majirani zao wasio Wakristo.

Mwandishi anasisitiza wajibu wao wa pamoja kwa uvumilivu wa kila mtu. Kwa kielelezo, katika himizo lililo katika sura ya 3, mstari wa 12 na inayofuata, endeeleni kukesha, akina ndugu, na akina dada, ikitokea ndani ya yeyote kati yenu moyo mwovu usio na tumaini unaoelekea kumwacha Mungu aliye hai, lakini endeeleni kuhimizana kila siku, maadamu iitwapo leo, ili yeyote kati yenu asifanywe mgumu kwa njia ya udanganyifu. Au, mafungu machache tu baadaye, mwanzoni mwa sura ya 4, na tuogope basi, ijapokuwa ahadi ya kuingia katika pumziko la Mungu ingalipo, mmoja wenu anaona ni afadhali kuacha kufupisha.

Na tena, kuelekea umalizio wa mahubiri yake, yeye anahimiza, endeeleni kukesha, ili mmoja wenu asije akapungukiwa na karama ya Mungu, shina lolote la uchungu lisije likachipuka, na kwa hilo watu wengi wakatiwa unajisi. Mtu yeyote asije akawa mtu wa kimwili na asiyemcha Mungu kama Esau, ambaye aliuza haki yake ya mzaliwa wa kwanza kwa ajili ya chakula kimoja. Malalamiko ya mwandishi kuhusu kushindwa kwa wengi katika hadhira kuwa walimu kufikia hatua hii, kama tunavyosoma katika sura ya 5, ni kushindwa kwa waamini walio imara zaidi kuchukua jukumu hili tendaji katika kuwasaidia dada zao na kaka zao ambao hawajajitolea sana, wasio na uthibitisho wa kudumisha ahadi zao kwa mtazamo wa ulimwengu na mazoea ya kikundi cha Kikristo, kama njia ya busara zaidi na yenye faida.

Ikiwa washiriki wote wa kikundi wangechukua jukumu kubwa zaidi katika ustahimilivu wa kuyumbayumba, wachache sasa wangukuwa wanaacha kukusanyika pamoja. Watu hao wanaojiondoa, kwa upande mwingine, wamekosa pia Wakristo wenzao. Kuondoka kwao kunapunguza mambo yote na kufifisha dhamira ya wale waliobaki nyuma, ambao wanaweza kuongozwa kufikiri, kama hawatapata tena shughuli hii ya Kikristo ya kulazimisha, kwa nini hasa tunafanya hivyo? Kwa hiyo mwandishi anahangaikia kuanzia mwanzo hadi mwisho kuwaweka washiriki waliobaki wakisogea katika mwelekeo wa kukaribiana, akiwahakikishia kwamba mwendo huohuo unamaanisha kumkaribia Mungu na urithi wao wa mbinguni.

Anajishughulisha pia na kuwatia moyo waumini kupeana riziki kila mmoja wao anachohitaji kupokea, ili watambue utoaji wa Mungu na ukweli wa familia, wa upendo wa kindugu na dada ndani na kupitia jumuiya ya imani ambayo wamejitolea. Tumetoa muda mwingi katika uwasilishaji uliotangulia ili kutambua kile kinachoweza kujulikana kuhusu mwandishi, mkutano, hali ambayo walijikuta, na lengo la kichungaji na mkakati wa mwandishi kwao. Swali la mwisho ambalo tunaweza kuuliza ni wakati Waebrania ilipoandikwa. Kwa bahati mbaya, kama ilivyo kwa swali la uandishi na eneo la walioandikiwa, hatuna habari thabiti ya kujibu swali hili.

Inakubalika kwa ujumla kwamba Waebrania iliandikwa kabla ya mwisho wa karne ya kwanza. Hii ni kwa sababu mmoja wa mababa wa mitume, Clement wa Rumi, anaonekana kurejelea sura ya kwanza ya Waebrania anapoandika barua yake mwenyewe kwa makanisa ya Korintho. Hii ni kawaida ya tarehe karibu AD 96, hivyo Waebrania bila shaka ingebidi kuandikwa mapema.

Imetolewa pia kwamba Timotheo, mmoja wa waandamani wa kimishenari wa Paulo, bado angalifaa vya kutosha kwa ajili ya kusafiri, jambo ambalo linaonyesha tena muda fulani kabla ya mwaka wa 96 BK. Wasomi wamejaribu kupunguza utunzi hata zaidi. Kwa mfano, William Lane, katika ufafanuzi wake wa hakimu juu ya Waebrania katika Mfululizo wa Maoni ya Neno la Kibiblia, anaweka Waebrania katika Roma yenyewe kana kwamba inaelekezwa kwa Wakristo huko.

Anatambua kutokana na taarifa kwamba kutaniko bado halijapinga hadi kufikia hatua ya damu kwamba barua hiyo ilipaswa kuandikwa kabla ya mateso ya Nero kwa kutaniko hilo karibu mwaka wa 64 BK. Kwa bahati mbaya, tasnifu hiyo inategemea kuwapata waliohutubiwa na Waebrania huko Roma, ambapo wingi wa ushahidi unawaweka nje ya Italia, na mwandishi yuko Italia mwenyewe, au labda pia huko Roma. Wengine walikuwa wameangalia marejeo ya dhabihu za Walawi katika hekalu kama ishara kwamba Waebrania iliandikwa angalau kabla ya 70 BK wakati hekalu lilipoharibiwa.

Ninaona hoja hizi zikinshawishi kwa vile kauli anazotoa mwandishi kuhusu dhabihu hekaluni zingesemwa zaidi kabla ya uharibifu wake na kukomeshwa kwa dhabihu

humo. Mwanzoni mwa sura ya 10, kwa mfano, mwandishi anasema kwamba sheria haiwezi kamwe, kwa dhabihu zile zile zinazotolewa daima mwaka baada ya mwaka, kuwakamilisha wale wanaokaribia. Vinginevyo, hawangeacha kutolewa? Swali la balagha mwishoni mwa taarifa hiyo linaonyesha kwamba dhabihu bado zinafanywa kulingana na Mambo ya Walawi na kanuni zake.

Vinginevyo, swali hili la balagha lingekuwa na maana kidogo kwa sababu, kwa hakika, zingekuwa zimeacha kutolewa kufikia wakati huu. Mwandishi pia anasema katika sura ya 9, mstari wa 8 na 9, kwamba chumba cha kwanza cha hema ya kidunia, patakatifu, kinyume na chumba cha pili, ambacho kitakuwa sawa na patakatifu pa patakatifu katika hekalu, nukuu, ni mlinganisho wa kipindi cha sasa, kulingana na ambayo zawadi na dhabihu zinatolewa ambazo haziwezi kumkamilisha mwabudu au dhamiri yake. Tena, usemi kama huo kwa kawaida husomwa katika hali ambayo mwandishi na hadhira wanajua kwamba dhabihu hizi zinaendelea kutolewa.

Hatimaye, katika Waebrania 10 mstari wa 11, mwandishi anasema kwamba kila kuhani husimama siku baada ya siku katika huduma yake, akitoa tena na tena dhabihu zile zile ambazo haziwezi kamwe kuondoa dhambi. Kauli kama hiyo, tena, kwa kawaida huakisi utendaji unaoendelea wa siku hizi wa makuhani Walawi wa wajibu wao uliowekwa na Maandiko, hivi kwamba katika dhabihu hizi, kunaendelea kuwa na ukumbusho wa kila mwaka wa dhambi. Wengine hubishana dhidi ya maoni haya, kwamba vifungu hivi vinaelekeza kwenye tarehe ya kabla ya 70, kwa msingi wa dai kwamba Mishnah na Flavius Josephus, mwanahistoria wa karne ya kwanza, wanazungumza juu ya dhabihu hizi za Walawi kuwa zenye kuendelea, au za sasa, au kama zilivyo sasa, baada ya 70 BK.

Hoja pia inafanywa kuwa mwandishi angeweza kuandika baada ya 70 na anaonyesha tu usikivu wa kuzungumza juu ya uharibifu wa hekalu. Hakuna hata moja ya hoja hizi, hata hivyo, inayonigusa kama ya kusadikisha au kusaidia. Kuhusu usikivu wa mwandishi wa kuzungumza juu ya uharibifu wa hekalu, inaonekana kwangu kwamba mwandishi hangeweza kusita kutaja kwamba kama msumari wa mwisho kwenye jeneza, kana kwamba, wa dhabihu za Walawi, hekalu lilikuwa limeharibiwa.

Huyu ndiye mwandishi yule yule ambaye, katika tafsiri yake ya kifungu kinachohusu agano jipya katika Yeremia 31, 31 hadi 34, hasiti kusema juu ya agano la kale kuwa linazeeka na karibu na kufutwa. Pia, Josephus na Mishnah zina uwekezaji fulani katika dhabihu zilizotukia Yerusalemu na kutumaini kwamba siku moja zingerudishwa tena katika hekalu lililorudishwa. Huenda hilo lingefafanua kushika kwao katika kumbukumbu, kana kwamba, dhabihu hizo kwa kuzitungumzia katika wakati uliopo kama zinazoendelea au zinazoendelea, bila shaka hazijavunjwa kabisa.

Mwandishi wa Waebrania, hata hivyo, hana tumaini kama hilo. Kwa kweli, yeye hushusha dhabihu hizo kwenye kiwango cha kutofaa kwa uhusiano wa mtu pamoja na Mungu, na kuzishusha hadi wakati wa zamani, kabla ya kifo cha Yesu. Dhabihu

pekee ambayo anathamini wakati huu, na kwa nyakati zote zijazo, ni dhabihu ambayo Yesu alitoa kwa kutoa maisha yake kwa kumtii Mungu.

Kwa hiyo, ingawa swali kwa hakika halijatatuliwa, inaleta maana kwangu kufikiria kuhusu Mahubiri kwa Waebrania kama mawasiliano yaliyotumwa kabla ya uharibifu wa Yerusalemu mwaka wa 70 BK. Zaidi ya hayo. Walakini, ni kidogo sana inaweza kusemwa kupunguza tarehe zaidi. Sasa tumechunguza kwa ukamilifu kadiri ushahidi utakavyomruhusu mwandishi wa mahubiri haya, historia yake, usanii wake na ustadi wake, makusudi yake, na mikakati yake kwa ujumla.

Pia tumeunda upya kwa ukamilifu kadiri tuwezavyo idadi ya watu na historia ya jumuiya ya Kikristo au jumuiya anazoshughulikia na changamoto zinazojitokeza zinazosababisha uingiliaji kati wa kichungaji ambao tunauita barua kwa Waebrania. Sasa tuko tayari kuanza uchambuzi wetu wa kina wa sehemu kwa sehemu, ambayo tutafanya kwa uthabiti tukiwa na mtazamo sio tu kwa yaliyomo kwenye kifungu bali pia jinsi andiko hili linavyowaweka hadhira kuelekea kile ambacho mhubiri anaamini kuwa jibu la uaminifu na la manufaa kwa changamoto zilizo mbele yao.